

Ὁ Γάμας κερδίζει τὴν φιλίαν τοῦ Ζαμορίνου διὰ τινῶν δώρων καὶ ὑποσχόμενος εἰς αὐτὸν πολλά. Ἐὰ πλοῖά του ἐφέρθησαν εἰς ἀσφαλῆ ὄρμην. Ἄλλ' ἐνόσω ἠτοιμάζοντο νὰ κλείσωσι καὶ τὴν συνθήκην, ὁ πρῶτος ὑπουργὸς τοῦ αὐτοκράτορος δωροδοκηθεὶς παρὰ τῶν Μαύρων ἀνατρέπεε τὸ πᾶν. Ἡ συμμαχία διαλύεται, ὁ Γάμας θεωρεῖται ὡς ὑποκρυπτόμενος πειράτης καὶ συλλαμβάνεται· ἀλλ' ἀντὶ νὰ θελήσῃ νὰ τὸν βοηθήσωσιν ἢ νὰ τὸν ἐκδικηθῶσιν οἱ στρατιῶταί του ἂν ἔπασχέ τι, διατάσσει τὸν ἀδελφόν του νὰ πλεύσῃ τάχιστα εἰς Πορτουγαλίαν καὶ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν βασιλέα διὰ τὴν ἐπιτυχίαν του.

Διὰ τοῦ μέσου τούτου ὁ Γάμας δὲν ἀμφίβαλλεν ἄναλάβῃ τὴν ἐλευθερίαν του· βιάζει τὸν Ζαμορίνον νὰ δόσῃ τοὺς ὁποίους εἶχε λάβειν ὁμήρους καὶ νὰ δεχθῇ τὴν συμμαχίαν του· ἀναλαμβάνει τὴν εἰς τὴν Εὐρώπην ὁδὸν, περὰ τὸ ἀκρωτήριο (20 Μαρτ. 1799), καὶ ἐπανέρχεται εἰς Πορτουγαλίαν, ἀνευφημούμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὅστις ἦτον ἤδη ἐκβεβαχευμένος δι' αὐτόν. Ἡξίζε δὲ τὸν θρίαμβον τοῦτον, καθότι ἔδιδεν εἰς τὴν πατρίδα του τὰ τοσοῦτον ἄφθονα πλοῦτη τῆς Ἀσίας.

Η ΠΑΙΔΕΙΑ.

Μόνη ἢ καλλιέργεια τῶν δυνάμεων καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν δυνατὴν ἐντέλειαν. Ἐνας ἄνθρωπος ἀπαίδευτος, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ὀνομάζηται ἄνθρωπος· ἢμπορεῖ περισσότερον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐν ζῶον τὸ ὅποιον μόλον ὅτι ἡ φύσις τὸ ἐπρόικισε μὲ ὅλα τὰ μέσα εἰς τὸ νὰ γένη ἄνθρωπος, μόλον τοῦτο θεληματικῶς εὐχαριστεῖται νὰ μένη εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀλόγων ζώων. Ἡ οὐσία τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται εἰς τὸ νὰ δύναται νὰ τελειοποιηθῇ. Ὅλος ὁ διοργανισμὸς του εἶναι εἰς τὸ ὅτι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δύναται νὰ καταστήσῃ τὸ πᾶν.

Εἶναι πολλά αξιοπερίεργος ἡ ἐπιρροή τῆς παιδείας εἰς τὴν μακροβιότητα. Νομίζουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅτι ἀδυνατεῖ καὶ ὀλιγοστεύει τὴν ζωὴν, τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές, εἰμὴ μόνον ὅταν κάμνωμεν κατάχρησιν τῆς σπουδῆς, ἢ ὁποῖα μαλθακίζει καὶ ἀπογυναικίζει τὸν ἄνθρωπον. Καθὼς ἡ ἀπόλυτος ὀκνηρία εἶναι βλαβερὰ, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ὑπερβολικὴ σπουδὴ καὶ τὰ δύο ἄκρα ἐναντία ὀλιγοτεύουσιν ἐξ ἴσου τὴν ζωὴν. Ὁ ἄνθρωπος ὅς τις ἐχαυνώθη κατὰ πολλά, καὶ τοῦ ὁποῖου τὰ αἰσθήματα εἶναι καθ' ὑπερβολὴν ἀνεπτυγμένα, δὲν φθάνει εἰς τὸ ἔσχατον τέρμα τῆς ζωῆς του, καθὼς καὶ ἓνας ἄγριος ἐν ᾧ ἀρμόδιος βαθμὸς καλλιέργειας τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ ἀρμονικὴ ἀνάπτυξις ὅλων τῶν δυνάμεων, εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ τὸν κάμη νὰ ἀποκτήσῃ τὰ κέρδη τὰ ὁποῖα θέλουσι τὸν διακρίνει ἀπὸ τὰ ἄλογα ζῶα.

Δὲν εἶναι ἀνωφελές τὸ νὰ φανερῶσωμεν τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἡ παιδεία καλῶς ἐννοουμένη ἔχει ἐπιρροὴν εἰς τὴν μακροβιότητα, διὰ νὰ ἡμποροῦμεν νὰ τὴν διακρίνωμεν ἀπὸ τὴν κακῶς ἐννοουμένην παιδείαν.

Ἡ παιδεία ἀναπτύσσει ἐντελῶς τὰ ὄργανα, εἰς τρόπον ὅστε πολλαπλασιάζει τὰς πηγὰς τῆς εὐφροσύνης καὶ τὰ μέσα τῆς σωματικῆς θρέψεως. Πόσα μέσα ἔχει ὁ πολιτισμένος ἄνθρωπος διὰ νὰ διατηρήσῃ τὴν ὑγείαν του, τὰ ὁποῖα στερεῖται ὁ ἄγριος.

Μαλακώνει τὰς ἴνας, καὶ ἐπομένως ἐλαττώνει τὴν ὑπερβολὴν τῆς σκληρότητος ἢ ὁποῖα γίνεται ἐμπόδιον εἰς τὴν μακροβιότητα. Μᾶς προφυλάττει ἀπὸ ὅλας τὰς ἐξολοθρευτικὰς αἰτίας ὅσαι ἐλαττώνουσι τὴν ζωὴν τῶν ἀγρίων, δηλονότι τὸ ὑπερβολικὸν ψύχος, τὴν ὑπερβολικὴν ζέστην, τὰς ἀκρασίας τοῦ ἀέρος, τὴν πείναν, τὰ δηλητήρια φάρμακα, κ. τ. λ. Μᾶς μανθάνει νὰ ἰατρεύωμεν τὰς ἀσθενείας καὶ νὰ βοηθῶμεν τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὑγείας.

Μᾶς διδάσκει νὰ ὑποτάττωμεν τὰ πάθη ὑπὸ ζυγὸν τοῦ

λογικοῦ καὶ τῆς ἠθικῆς. Μᾶς μανθάνει νὰ ὑποφέρωμεν τὴν δυστυχίαν μὲ γενναιότητα, νὰ μὴν ὀργιζώμεθα διὰ ὕβρεις τὰς ὁποίας μᾶς διευθύνουν, κ. τ. λ.

Ὑποχρεώνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ συνέρχωνται καὶ νὰ συγκροτοῦν ἐν σώμα ἐθνικόν, καὶ κοινωνίαν, χωρὶς τῆς ὁποίας δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ μῆτε ἀμοιβαία βοήθεια, μῆτε διοικήσεις, μῆτε νόμοι. Μὲ τοῦτον τὸν τρόπον συντείνει ἐκ τοῦ πλαιγίου εἰς τὸ νὰ μακρύνῃ τὴν ζωὴν μας.

Τέλος πάντων ἡ παιδεία μᾶς κάμνει νὰ γνωρίσωμεν ἄπειρα συμφέροντα ἀπὸ τὰ ὁποία εἰς μὲν τὴν νεότητα δὲν ἔχομεν ἀνάγκην, εἶναι ὅμως ὠφελιμώτατα εἰς τὴν προβηκυῖαν ἡλικίαν. . . .

(Ὑγιονομ. Αρχιγέν. Σαράντ.)

ΠΑΡΑΔΟΞΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΘΦΛΗΣΕΩΣ.

Τῷ Κ. Βενιαμὶν Οὐέββφ.

Πάσσιον, 22 Ἀπριλ. 1784.

Ακριβέμου Κυρίε,

Ἐλαβον τὴν ἐπιστολὴν σου τῶν 15 τοῦ τρέχοντος, μετὰ τοῦ ἐσωκλειστοῦ σου ὑπομνήματος, καὶ ἐλυπήθην μεγάλως βλέπων τὴν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεισαι δεινὴν θέσιν. Ἐντὸς τῆς παρούσης σ' ἐσωκλείω δέκα χρυσοῦς λουδοβίκους· ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ ὅτι σὲ χαρίζω τὴν ποσότητα ταύτην, ἀλλὰ μόνον σὲ τὴν δανείζω. Ἀφοῦ κατενοδωθῆς εἰς τὸν τόπον σου, μετὰ τῆς καλῆς φήμης τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνεις, δὲν θέλεις λείψειν νὰ εὐρῆς ἔργον τι, δι' οὗ θέλεις εἰσθαι εἰς κατάτασιν ἀκολούθως νὰ πληρώσῃς ὅλα σου τὰ χρέη. Τότε ἂν εὐρῆς τίμιόν τι ὑποκείμενον εἰς τὴν αὐτὴν ἀμηχανίαν τὴν ὁποίαν εἶσαι καὶ τώρα, λάβε τὴν καλωσύνην νὰ μ' ἐξοφλήσῃς, δίδων εἰς αὐτὸν τὴν ἰδίαν ταύτην ποσότητα, ἀλλὰ μὴ λείψῃς συγχρόνως νὰ τὸν εἰδοποιήσῃς ὅτι ἀμέσως ὅταν εὐκολυνθῇ καὶ αὐτός, νὰ πληρώσῃ τὴν αὐτὴν ποσότητα εἰς ἄλλον. Οὕτως ἐλπίζω ὅτι οἱ δέκα χρυσοῖμον λουδοβίκοι θέλουσι περάσειν ἀπὸ πολλὰς χεῖρας, μέχρις οὗ νὰ καταστήσωσιν εἰς τινὰ ἀχθοφόρον ὅτι θέλει ἐμποδίσῃ τὴν περιστροφὴν των. Ἴδου ποῖον στρατήγημα ἤνρον ὥστε δι' ὀλίγων χρημάτων νὰ πράξω μικρόν τι ἀγαθόν. Δὲν εἶμαι ἀρκετὰ πλούσιος ὥστε νὰ δαπανῶ εἰς ἀγαθοεργίας· διὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ καταφύγω εἰς τὴν πονηρίαν, καὶ ἐκ μηδαμινού τινος πράγματος νὰ ἐξάξω τινὰ ὠφέλειαν. Εὐχομαὶ δὲ νὰ ἐπιτύχῃς καθ' ὅλα.

Β. Φραγκλῆνος.